

BLU L'AZARD:

Lo grop musical Blu l'Azard nasquèt l'an 2013 e mejançant los sieus concèrts e los sieus discs nos sarran a la musica e la dança tradicionalas del Piemont. Mas un de los sieus objectius dempuèi los inicis es estat la difusion de la lenga e la cultura del Piemont, en convertint la siá òbra en un projècte cultural fòrça interessant.

Cossí sorgiguèt l'idèa de crear Blu l'Azard?

Blu l'Azard nais da l'encòntre de quatre musicaires provenents da d'experiéncias musicalas diferentas, mas a lhi acomunar es la provenença da de zònas de lenga e cultura occitana e francoprovençala. L'associacion Chambrà d'òc a sostengut nòstre encòntre en nos comissionant d'espectacles musicals de vèria natura abo l'objectiu de valorizar la mùsica tradicionala, mas decò d'ofrir al pùblic una nòva composicion creativa en lenga.

La vòstra òbra incorporà dos projèctes, Mirador e Bal Poètic. Quina es la composicion de cadun?

Bal poètic correnspond a nòstre darrièr album, un projècte benlèu un pauc visionari dins lo qual creiem un baron (Ala Bianca 2018) e contínia lo trabalh començat abo Enfestar (Chambrà d'òc 2014) que còntia un mond sonòr e imaginari compausat da las estòrias narraas enti chants e da de paisatges sonòrs: sòns, diàlogs, fèstas, bèstias, còntes de magia, natura. Dins Bal Poètic avem fach rescontrar la dança tradicionala, la poesia e la nòva composicion en prenent l'idèa da de poètas e de pensaires de tot lo mond e en terçant lhi sòns e las paròlas a la mòda di Blu l'Azard. Mirador ensita es un spectacle musical (comissionat da la Chambrà d'òc e da la Comuna d'Ostana per la incorporacion de *I borghi più belli d'Italia*) que agacha a tota la penisla italiana, a sa cultura populara e a las lengas e explora lo concèpte de belessa: abo un colp d'ala apareisson d'esbòç de beutat, dai sòns al paisatge, al sentir de la gent. Coma un Virgili que nos mena al lòng de tota la penisla ses chausit Alan Lomax, l'etnomusicòlog estatunitens qu'entre lo 1954 e lo 1955 fai un lòng viatge per l'Itàlia en registrant las mùsicas e lhi chants tradicionals, en liurant a l'estòria e a nòstra memoria de sòns e d'estéticas musicalas que anavon já desaparéisser. Un spectacle de recenta composicion es "*Sento il rombo del cannone*", liberament trach dal libre "*Al rombo del cannon. Grande guerra e canto popolare*" de Emilio Jona, Franco Castelli, Alberto Lovatto (Neri Pozza 2018). Se tracta d'un concèrt-leiçon ric de narracions abo de fònts estòricas que, ensems a de chants e de mùsica, còntia lo chant e lo chantar dins la Granda Guèrra.

L'an 2014 publicuèretz lo vòstre disc Enfestar amb bonas criticas. Quinas cançons podèm trobar? Las vòstras cançons son de tèmas pròpris o de versions? Ont trobatz l'inspiracion per las vòstras composicions?

Enfestar es una mèscla de tòcs tradicionals e de nòstras composicions. Es un disc dedicat al bal chantat. Lhi tòcs tradicionals venon da la region occitana (da nòstras Valadas a la Gasconha) e da la region francoprovençala. Decò nòstras composicions originalas son de danças. Son donca totas de dança chantaas en lenga minoritària. La fòrmula recorrenta es

lo mond màgic e absurd, lo mond infantil, la chançoneta. Lhi tèxtes generalament son brèus e repetitius, o còntion d'estòrias fantàsticas: animals e vegetals parlants, jarris e ratavolèiras que s'enamoron, anticas legendas de princessas rapias da de maschas, etc. De mai entre un tòc e l'autre lhi a de traças que son de païsatges sonòrs. Se tracta de brèvas narracions sonòras craas abo de montatges de nòstras registracions ambientalas ente se senton de fragments de fèstas tradicionalas, de sòns de la natura, de vòutz de personas. Nòstra inspiracion nais da çò que vivem e sentem, dal confront e da l'escòntre (de bòt animat) quora trabalhem ensems, da las experièças que fasem. Es un trabalh decidament collectiu, bèla se de bòts qualqu'un de nosautri propausa de tèxts o de músicas que puei totun e desvolopon ensems. Nòstri discs son registrats totjorn en presa dirècta perquè per nosautri es important decò l'aspèct improvisatiu, lo sentir e se sentir ensems ental flús de la música.

Lo vòstre trabalh “La Muzica qu'i vint dal rochess” es un aumenatge al mèstre Quintino Castagneri. Parlatz-nos d'aquel trabalh.

Se tracta d'un spectacle musical ente s'altèrnon de narracions e de músicas. Sí, es un omatge an aquela figura extraordinària: musicaire, mèstre de música, a escrich de poesias en francoprovençal e enti premiers ans '60 s'autoregistra, en adobrant dui registradors a bobina, per documentar la tradicion de la música a còrda, que començava un declin inexorable. Son de registracions excepcionalas perquè documenton un repertòri arcàic, mas decò l'emplec dal violon e las formas rítmico-armònicas de l'acompanhament. Documenta decò la pràctica dal chant polivocal, encara en usatge dins aquestas zònas. Mas l'espectacle vòl pas masque èsser un omatge a una figura excepcionala e una reproposicion d'un repertòri musical tradicional, mas vòl decò èsser una reflexion sus la solituda e sus l'emplec de la tecnologia. Es coma se auguéssem musicat un romanç ente lhi a totjorn qualquaren de real e qualquaren de fantasia, lhi a totjorn un pensier e una reflexion e un tròba totjorn sa contemporaneïtat dins qual que sie època estòrica.

Quina es la situacion lingüística del Piemont? Quina vitalitat mantenon las lengas de la província?

En Piemont se parlon 4 lengas de minorança estòrica (reconoissuas da l'Estat italian) : l'occitan, lo francoprovençal, lo francés d'origina latina e lo walser d'origina germànica. Lo francés es parlat en auta Val Dueira (l'ex territòris di Escartons) e en Val Pélitz coma lenga de cultura valdesa. Per çò que regarda l'occitan e lo francoprovençal, que correspondon a las lengas que parlem nosautri (Peyre es occitan, Flavio e Gigi francoprovençals e Marzia es una francoprovençala provenenta da un territòri a la bòina abo l'occitan), lor vitalitat es atestaa a divèrs nivèls socials e culturals. Las Valadas de Lans, en província de Turin (d'ente veno Flavio e Gigi) son un exèmple d'emplec quotidian de la lenga, gardaa e adobraa da cant a las danças e las fèstas tradicionalas; dins l'airal occitan son un baron las zònas ente la lenga a un emplec quotidian e natural, dal temp qu'existon qualqui territòris ente la lenga, bèla se gaire adobraa, es devengua un símbol de la cultura alpina e divent decò un motor torístic (es lo cas de l'auta Val Dueira). Lo walser a una comunitt ben compacta e activa.

Cossí pòt la musica ajudar a la recuperacion de las lengas “minorizadas”?

De segur la mùsica, en essent un lengatge universal, pòl ajuar la lenga en lhi donant de valor e en ajuant las personas a trobar de consciença. Nosautri Blu l'Azard nos adrecem sia al pùblic d'las Valadas, parlant o que conois en la lenga e la tradicion, sia a un pùblic mai ample que viu o conois pas aquela cultura. L'objectiu que nos pausem vèrs lo pùblic di parlants es aquel de donar de consciença e de valor al patrimòni cultural, en indicant decò de nòvas possibilitats d'emplec de la lenga. Vèrs qui conois pas nòstras lengas propausem per còntre d'autres sonoritats e nòstra prospectiva: las lengas “minoritàrias” pòlon èsser la clau per trobar de solucions a de problèmas universals. Çò que volem contiar es un biais de veire las causas, un biais d'istar ensems, e la mùsica es lo lengatge que nos es semelhat pus adequat: libre e potent. De segur la mùsica pòl contribuir a la salvagarda d'las lengas minoritàrias se adòbra aquestas lengas. Malaürosament lhi a de grops e de manifestacions musicalas que adòbron la denominacion d'una lenga minoritària per publicizar un genre de mùsica, per exemple “mùsica occitana”, sensa l'emplec de tèxtes verbals.

Cossí es la vòstra collaboracion amb l'associacion culturala Chamra d'òc?

Chascun di membres, en mai de far part dal grop, seguís divèrsas activitats abo la Chamra d'òc. Nos ocupem de traduccion, de recèrcha antropològica e sobretot musicala, de contacts sal territòri e de comunicacion. Despuei d'ans l'associacion trabalha per la tutèla dal territòri e nosautri nos ocupem d'èsser dedins sa ret en nos butat en nos relacionant sia abo la gent di país que abo lo monde exterior.

La musica fòlk e tradicional gaudís d'un grand succès arreu d'Euròpa. Perqué cresètz que compta amb tantes seguidors?

De segur se tracta de mai d'una question. Es una mùsica que transmet cèrtas valors, que representa un iais d'èsser ente una vasta comunitat se reconois. De mai lhi a la question de la dança, que a un grand poder associatiu e comunicatiu. Se crea una vertadiera comunitat favoria decò da la facilitat contemporànea de comunicacion. Es segurament un mond en moviment, que se transforma d'un contun, parelh coma la tradicion dal passat. La mùsica folk es devengua un genre, mas abo totjorn mai d'influèncas e de creativitat. E aquel aspèct es fonamental per que se garde libra e viva e le personas pòlen se reconóisser sustot dins aquò.

Quines son los vòstres futurs projèctes?

Istem trabalhant sal concèpt de tradicion e d'improvizacion e sus coma la mùsica (entendua coma ensems de son e tèxte verbal) deve transmèter de pensier e contribuir a la “res publica”, contribuir a una majora e necessària presa de consciença de nòstra contemporaneïtat. Polem pas desvelar mai que tant, mas seguètz-nos, seguètz nòstre sòn de l'azard!

La musica pòt venir un enstrument fòrça important per recuperar las lengas e las culturas de lo nòstre continent, cossí demòstran los trabalhs de Blu l'Azard.